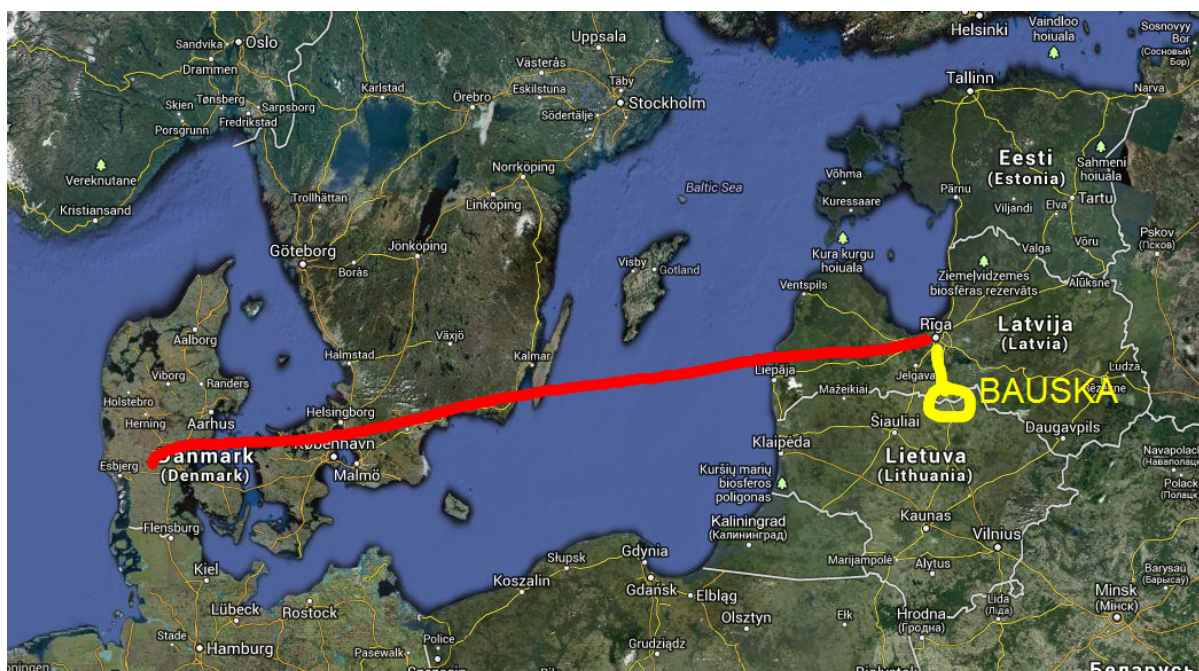

Rapport fra Syddansk Svinerådgivning's studietur til Letland den 3. til 5. juli 2013

Studieturens formål

Formålet med studieturen er at se et stort full-line produktionsanlæg, for at tilgodese deltageres forskellige interesseområder. Fokuspunkterne for besøget er at se, hvordan arbejdsgange, logistik og kommunikation er tilrettelagt i et stort produktionsanlæg (LEAN). Endvidere skal turen give deltagerne inspiration til håndtering/løsning af gængse problemstillinger i dagligdagen. Oplevelserne fra turen vil være direkte overførbare til danske forhold, idet teknik, udstyr og know-how er baseret på danske standarder/udstyr, mens personalet er udenlandsk.

Bedriftsbesøg hos Sia Gaizeni i Bauska, Letland

Generelt:

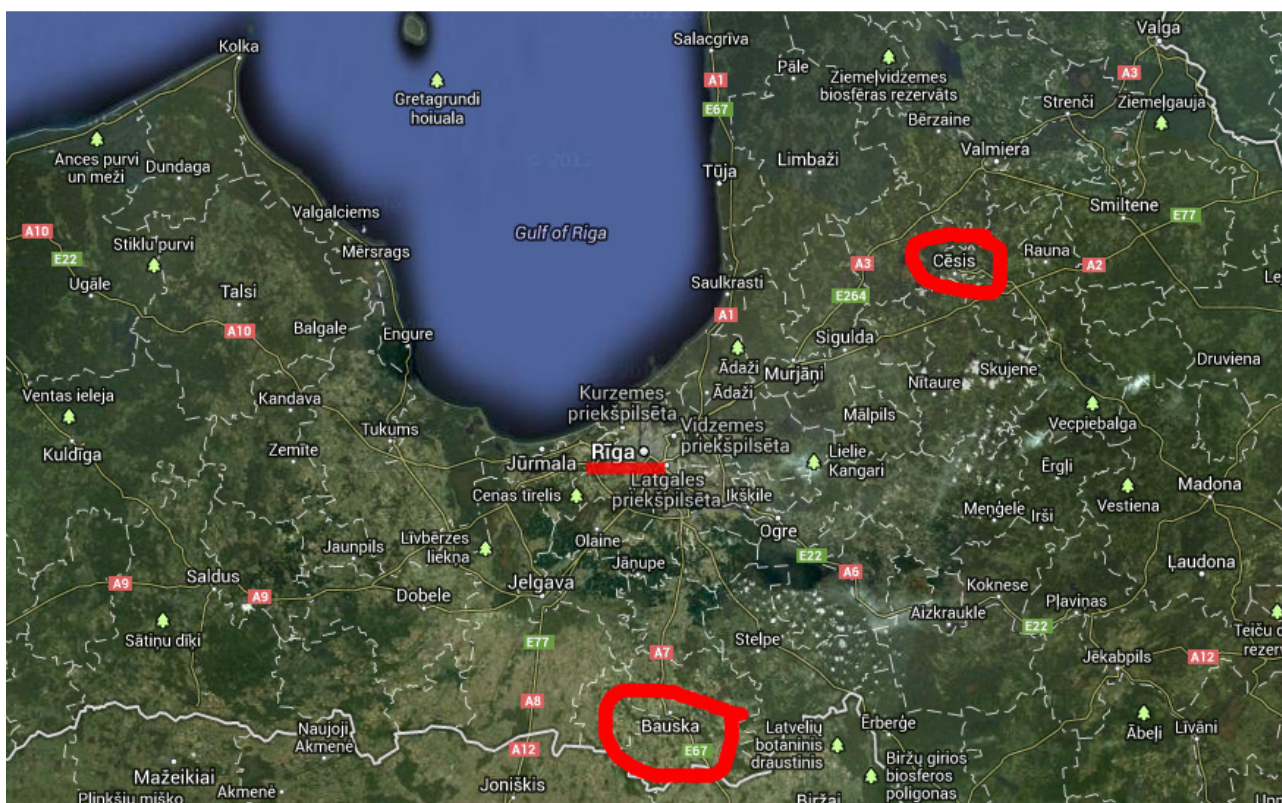
Selskabet Sia Gaizena er i dag en virksomhed, der driver landbrug med svineproduktion og afgrøder.

Der produceres med 2.150 søer og ca. 63.000 slagtesvin. Egen polteproduktion. Hjemmeblandet tørfoder. Der er hjemmeavlsaftale med Danavl og kernestyling. Sæd (LL,YY,DD) købes hos Hatting-KS ca. 40 portioner hver 14. dag. Produktionssæd laves på egne Duroc orner med intern KS.

Der drives ca. 1.500 ha jord med hvede, byg, raps, ærter og hestebønner. Firmaet har ca. 20 ansatte.

Selskabet ejes af tre parter: NCH (kapitalfond) 75%, Livlande Holding a/s 19%, Alex Rasmussen 6%. Sia Gaizeni ledes af direktør Alex Rasmussen. Der er ansat 3 driftsledere:

Andis: 450 søer i avl/opformering og
10.000 sl.sv. (Cesis)
Ramunas: 1.700 søer (produktion) og
53.000 sl.sv. (Bauska)
Juris: 1.500 ha planteavl (Cesis+Bauska)

Figur 1. Produktions lokationer.

Selskabets historie:

- 2001. Start 450 søer m. slagtesvin i Cesis.
- 2006. Start 750 søer m. smågrise i Bauska.
- 2008. Udvidelse til 1.700 søer m. smågrise i Bauska
- 2012. Udvidelse til 1.700 søer m. slagtesvin i Bauska.

Fremtid:

- 2014: Udvidelse til 3.000 søer m. slagtesvin i Bauska.

Mål:

Det er selskabets mål at producere ca. 100.000 slagtesvin pr. år.

Søer:

Soholdet modtog deres polte fra opformeringsfarmen med 450 årssøer på anden lokalitet.

Poltestierne var indrettet både med foderautomater og foderkasser på strengen, så der kunne skiftes til restriktiv fodring. De løbeklare polte var opstaldet i en sektion i forlængelse af løbeafdelingen. Der var en ornesektion til tapning af orner til egen produktionsæd, mens der også var ornestier for enden af løberækkerne med ornegang foran.

Drægtighedsstalde med en ædeboks pr. so. Der blev anvendt rygspækmåling til kalibrering, men ikke til rutinemæssig styring af huld. Den anvendte mængde halm pr. dag matchede ikke lige den danske fortolkning af permanent adgang. Der blev dog brugt større mængder halm i gyltestierne ved sammenblanding af grise.

8 faresektioner til 4 ugers fravæning. Fodring 4 gange i farestalden. Der var aftenfodring ca. kl. 20, men der var ikke nattevagt i farestalden pga. mangel på kvalificeret personale til den opgave. Store farestier med plads til diende grise på begge sider og store pattegrisehuler. Farestalden kunne køles med vand forstøvet ud ved ventilator. Produktivitet på ca. 16 levendefødte og 14,2 fravænnede pr. kuld.

Søerne fravænnedes om søndagen, mens grisene flyttes om mandagen. Det er en dyrlæge, som skal foretage vaccinationer af dyrene. Der blev pt. ikke brugt Baycox i farestalden. Sodødelighed på ca. 5%. I Letland er det muligt at levere slagtesøer, selvom de skal hjælpes på bilen. Alex nævnte et årligt tilsyn, men ikke et omfang nær dansk kontrol.

Varmeregulering: Ved besøget sås mange grise ligge udenfor hulerne (for varmt!!), men ifølge driftslederen var gulvvarmen ikke nedreguleret, fordi det stadig kan blive koldt om natten. Overvej Veng-lamper med varmeføler – det giver bedre regulering i hulen og sparer energi.

Energi-omkostninger: Der anvendes gas som energikilde til opvarmning af staldene. Det er ifølge driftslederen meget dyrt. Lav en energiberegning på om det evt. kan betale sig at investere i fx Veng-lamper i farestalden (+evt. i smågrisestaldene, samt andre energibesparende løsninger). Kontakt fx Kurt Mortensen, Energi-Midt.

Miljøgodkendelser: I Letland er det blevet lige så svært at få en miljøgodkendelse som i Danmark. Projektet havde dog fået en miljøgodkendelse til en udvidelse af yderligere 1.700 søer i soanlægget og de tilhørende slagtesvin i slagtesvinesitet. Problemet var nu at få en byggetilladelse. Der var lige så stor lokal modstand mod store svineanlæg i Letland som i Danmark. Det havde fået den følge, at det var svært at få de lokale byggetilladelser uden at bruge bestikkelse (som fortsat var meget almindelig i Letland). Selskabet Sia Gaizena havde en politik om ikke at bruge bestikkelse og udbetale sort løn, så der skulle virkelig meget arbejde og brug af netværk til for at få en byggetilladelse.

Medarbejdere: Lønningerne hos Selskabet Sia Gaizena var på niveau med lønninger i Danmark:
Elev/arbejder 10.000 kr./mdr.
Mellemlider 20.000 kr./mdr.
Driftsleder 35.000 kr./mdr.
+ sociale ydelser.

Al oplæring af medarbejdere skete i besætningen, også selvom de havde arbejdet i Danmark, da de tit kun have været i en afdeling, eller stået for vaske- og andre rutineopgaver. De Lettiske landbrugsskoler var efter Alex's vurdering ikke noget værd.

Ledelse: I Letland har danskerne måttet erkende, at man ikke kan bruge rendyrket dansk ledelsesstil. Hvis arbejdet skal udføres tilfredsstillende, er det altafgørende, at tingene bliver gjort som aftalt og altid ens. Driftslederne udstak de overordnede mål og metoder, mellemlederne kunne tage stilling og implementere arbejdsopgaverne, medarbejderne gjorde, hvad de fik besked på, og man forventede ikke noget ekstra initiativ og selvstændig handling fra deres side.

Forummet havde russiske plancher fra VSP hængende. Derudover var der grafer af produktionstal. Der hang en fodringsstrategi på en dør til hver farestaldssektion. Hver klimastald havde også en log liste fra indgang til flytning til slagtesvin.

Smågrise:

Der indsættes omkring 1.000 smågrise om ugen i smågrisestaldene. Grisene indsættes i to typer stalde (se fotos).

Gardin: Der opsættes gardin af brugte big-bags (fra mineralblanding), som grisene æder efterhånden som de vokser. Driftslederen foretrak Tubo-maten (den røde), fordi den er let at justere, mere enkelt i sin opbygning og let at vedligeholde.

Forebygge diarre: Der tildeles valset byg (fremstillet på egen valse) på gulvet de første dage efter indsættelse. Der tildeles efter behov en blanding af kartoffelmel og zink efter behov (ved diarre). Der bruges ingen rutinemæssig medicinering af grisene.

Sæbe: Før indsættelse vaskes staldene. Der anvendes sæbe, men det fremgik ikke klart, om den rengjorte overflade behandles med sæbe (evt. under finvasken), hvilket er afgørende for fuld virkning af den efterfølgende desinfektion.

Udtørringen sker vha. rum- og gulvvarme, men gulvtemperaturen kommer typisk ikke over 12-14 grader, hvilket indikerer, at gulvet ikke er ordentlig udtørret, når grisene indsættes.

Rapsolie: Grisene fodres med enten raps- eller sojaolie afhængig af priserne. Om vinteren foretrækkes rapsolie, da det er mere letflydende og derfor giver færre problemer ved dosering/opblanding. Olien opbevares i en opvarmet og isoleret beholder i foderladen, for at sikre at det er letflydende især om vinteren. Tildeling af rapsolie til smågrise (og søer) frarådes i Danmark, idet nyere forsøg har vist nedsatte produktionsresultater ift. andre fedtkilder.

Foderautomater: I hver sektion er der to stier, hvor foderautomaterne er sat på tværs. Dette giver mulighed for at fodre i stien individuelt, hvis der er opsamling af meget små grise.

Forslag til forbedringer:

- Bedre udtørring (gulvtemperaturen, hvor der ikke er gulvvarme, skal være lig med ønsket rumtemperatur)
- Korrekt brug af sæbe (ellers virker desinfektionen ikke)
- Undlad brug af rapsolie

Slagtesvin:

På slagtesvin-sitet produceres årligt 53.000 slagtesvin og de forventer at komme op på 100.000 stk. Der er 4 mand ansat til pasningen.

Gulvudsugning: Anlægget er forberedt til gulvudsugning (15% udsugning), men mulighed for at sætte filter i. EU-lovgivningen er overholdt, da der er lavet 1/3 fast gulv. Der er også valgt fast gulv frem for miljøspalter for at have mulighed for FRATS produktion i fremtiden.

Kønssortering: Pt. prøver de at kønssortere grisene efter medarbejdernes ønske. Der går ca. 2,5 time med at sortere grisene. På ad lib tørfoder bliver det nok svært at få god effekt af sorteringen.

DAX- foderanlæg: For at undgå tomme automater havde de valgt et DAX- foderanlæg med flex-snegle rundt i stalden. Der har været en del opstartsproblemer med brodannelse bl.a. i fordeleren på gangen. Ellers fungerer flex-sneglene godt, der er ikke nogen, som har været knækket endnu. Alex er dog endnu ikke helt overbevist om, at foderanlægget er det rigtige valg. Tørfoder er valgt ud fra, at det skal være nemt og driftsikkert.

Vejestier: Pt. sporadisk pga. opstart af det nybyggede anlæg. Fremover er det planen at lave det mere systematisk. Der er en flot gangvægt med spalter, så arbejdet med at veje stier er nemt.

Udvejning: Tilstræber 1 gris i cirka hver anden sti (pejlegris). Hver fredag kontrolvejes grisene. Axel går op i, at medarbejderne vejer grisene ensartet ud, da det så bliver nemmere at sælge til eksport næste gang. Slagtesvin leveres til Letland, men en stor del eksporteres til Litauen, Polen mv. I Letland er optimal slagtevægt ca. 110 kg levendevægt. Der afregnes pr. kg levende vægt og der er ingen fradrag. Pt. er prisen 12,20 kr./kg i Letland. Der er ingen kontrol for salmonella. Slagtesvin har øremærke i, så der tatoveres ikke.

Skidtgrise: For at få dårligt voksende og skrantende grise ud af systemet, kan de sælges til en lokal slagter som "skidtgrise". Disse leveres typisk ved 50-70 kg og sælges til kostpris.

Foderautomater med hovedadskillelse: For at undgå foderspild er der indkøbt hovedadskillelse til alle foderautomater, se foto. De er endnu ikke monteret, så effekten kendes ikke. Forventningen er, at grisene skubber mindre til hinanden ved foderautomaten og derved spilder mindre foder.

Forslag til forbedringer:

- Bedre udtørring (spaltetemperaturen skal være lig med ønsket rumtemperatur)
- Korrekt brug af sæbe (ellers virker desinfektionen ikke)
- Bedre udvejning

Foderfremstilling (på Slagtesvine-site):

Der er etableret hjemmeblandingsanlæg på hvert af de forskellige produktionsanlæg. Kornet opbevares i Amerikanersiloer (DanCorn) og kornet renses ved indlægning i høst via et højtydende tromlerenseranlæg (Kongskilde). Der er mulighed for at rense kornet igen igennem samme renser ved udtagning fra siloen ved indtransporten til formaling.

Foto 1. Hjemmeblanderi fra 2012

Foto 2. Hjemmeblanderi fra 2012

Foto 3+4. Ekstra renser før møllen til at fange store "knoLde" fra sojaskrå og hestebønner.

Foto 5. Flexsnegle fra mineralpåslag

Foto 6. Horizontalblender 1,5tons med forbeholder

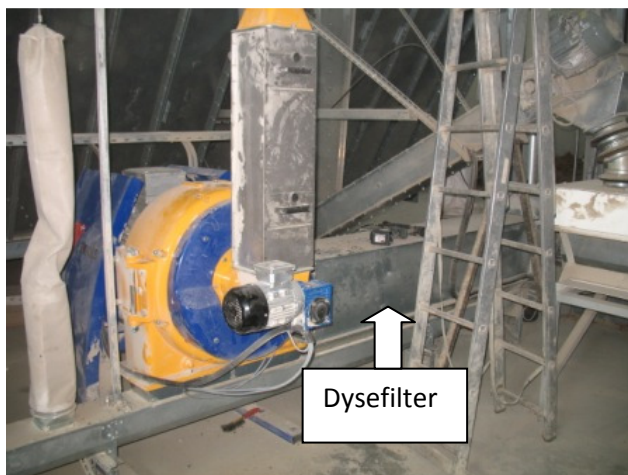
Foto 7. Kornrenser (høj kapacitet)

Mineraler i flexsnegle: Flexsnegle og mineraler er normalt en dårlig kombination, dog havde de aldrig oplevet stoppet eller knækket flexsnegl. Der er 8 mineralpåslag, som fyldes 1 gang ugentligt. Fremtiden er tænkt godt ind, for hvis der på et tidspunkt ændres til FRATS, er der forberedt til ekstra mineralblandinger. En anden mulighed for transport af mineraler til blanderen er en selvtømmende redler. Det ses oftere i de store danske besætninger.

Sigteprøver: Der laves sigteprøve 1 gang ugentligt. Det tilstræbes at have 70% <1mm. De bruger pt. den gamle 4-rums Bygholmsigte. Da det kun er til slagtesvin, bør de anvende den nye sigte Bygholm 2.

Kopelevatorer: Har allerede udskiftet diverse løftesnegle ud med kopelevatorer.

Horizontalt dysefilter: I forbindelse med møllen var der monteret en dysefilter. Normalt vender dysefilteret lodret, men dette var monteret vandret. Funktionen er den samme og der er pose indvendig.

Forslag til forbedringer:

- Køb en Bygholm 2 sigte.